

ANTIBIOTICKÁ POLITIKA V POTRAVINÁŘSKÉ PRAXI

SEMINÁŘ „MIKROBIÁLNÍ REZISTENCE – VÝZVA PRO VŠECHNY“

BRNO 2016

ING. MIROSLAV KOBERNA, CSc.

PŘEHLED

- Antibiotika v potravinách, jedná se o významný problém?
- Výsledky šetření a sektorová významnost
- Problémy, příklady
- Dopady pozitivních zjištění na firmu a poškození obchodního jména
- Závěr

ANTIBIOTIKA V POTRAVINÁCH, JEDNÁ SE O VÝZNAMNÝ PROBLÉM?

Nezamýšlená přítomnost antibiotik nebo jejich reziduí v potravinách obecně přispívá k souhrnné dávce, které je spotřebitel vystaven a i když potraviny nepatří mezi významné zdroje, je žádoucí jejich vliv minimalizovat a to nejen z pohledu zdravotních, ale i technologických.

ANTIBIOTIKA V POTRAVINÁCH, JEDNÁ SE O VÝZNAMNÝ PROBLÉM?

- Možnost kontaminace je silně sektorově závislá.
- Antibiotika se s vysokou pravděpodobností nebudou vyskytovat v rostlinných nebo obecně neživočišných produktech.
- V živočišných se téměř výhradně vyskytují jako důsledek léčení (bílé a červené maso, mléko, med).
- Podávání antibiotik upraveno legislativně.

VÝSLEDKY ŠETŘENÍ A SEKTOROVÁ VÝZNAMNOST

Použití léčebných přípravků upravuje **ZÁKON č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon), ve znění pozdějších předpisů**, a související vyhlášky.

Současně je upraven i monitoring a kontrola.

VÝSLEDKY ŠETŘENÍ A SEKTOROVÁ VÝZNAMNOST

Podle Informačního bulletinu SVS - Kontaminace potravinového řetězce cizorodými látkami, Situace v roce 2014 bylo v závěru konstatováno, že:

Med vyhověl stanoveným limitům pro chemické prvky a také limitům všech ostatních vyšetřovaných chemických látek a reziduí veterinárních léčiv. V detekovatelném množství byly zachyceny pouze olovo a kadmium.

Z nepovolených látek byla v moči skotu a prasat zjištěna rezidua nortestosteronu. Šetřením bylo zjištěno, že se jednalo s největší pravděpodobností o endogenní původ hormonální látky. V moči jednoho prasete byla prokázána rezidua zakázaného léčiva pro potravinová zvířata – chloramfenikolu. Podrobným šetřením v chovu nebyla prokázána aplikace této zakázané látky. Chov je nadále pod přísnějším veterinárním dozorem.

Stálým problémem jsou rezidua antibiotik v játrech a ledvinách prasnic. V posledních 4 letech jsou nejčastějším zjištěním rezidua dihydrostreptomycinu. Tento problém je řešen ve spolupráci s Ústavem pro státní kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv (ÚSKVBL), který jedná s držitelem registrace o omezení používání přípravku s touto účinnou látkou.

VÝSLEDKY ŠETŘENÍ A SEKTOROVÁ VÝZNAMNOST

Vzhledem k relativně nízkému procentu záchytu nevyhovujících výsledků lze hodnotit zdravotní nezávadnost surovin a potravin živočišného původu z pohledu obsahu cizorodých látek nadále za příznivou (viz tabulku).

Za podstatné zjištění však musíme považovat průkazy reziduí veterinárních léčiv (zvláště zakázaných), ale i reziduí antibiotik u prasnic. Dále zjištění reziduí zakázaných barviv používaných k léčení nebo prevenci u chovaných ryb, zvláště pstruhů a znovu záchyty PCB ve tkáních zvířat, jako důsledek stále trvajících kontaminací životního prostředí zvířat (staré nátěry).

Celkový přehled vyšetření na CL podle komodit a důvodů vyšetření v roce 2014

komodita	vyšetření	pozitivní	% pozit.	nadlimitní	% nadlim.
potraviny a suroviny živočišného původu	7 468	204	2,73	1	0,01
monitoring	7 455	195	2,62	1	0,01
cílené vyšetření	13	9	69,23	0	0,00
dovoz	0		0,00	0	0,00

TECHNOLOGICKÉ PROBLÉMY, PŘÍKLADY

Typickým příkladem je zpracování syrového kravského mléka.

S ohledem na možnost přítomnosti reziduí antibiotik v kravském mléce jako důsledku léčení, se každá dodávka mléka samostatně vzorkuje a kontroluje. Díky tomu se stav v tomto sektoru pronikavě zlepšil.

Příklad z praxe: u mlékárny s ročním nákupem 360 milionů litrů mléka, tvořil podíl mléka vyloučeného ze zpracování na základě vlastních rozborů 55 tisíc litrů, což je 0,01527 %.

TECHNOLOGICKÉ PROBLÉMY, PŘÍKLADY

Základním technologickým problémem v případě zpracování mléka se zbytky antibiotik je narušení kysacích aktivit mléka ve výrobě a produkce nestandardních výrobků.

V těchto případech ale nedochází k přímému ohrožení bezpečnosti potravin, protože pravděpodobnost, že se výrobek dostane na trh je minimální.

DOPADY POZITIVNÍCH ZJIŠTĚNÍ NA FIRMU A POŠKOZENÍ OBCHODNÍHO JMÉNA

Jiná je situace v sektoru červeného a bílého masa, kde se maso nebo výrobky z něj na trh dostat mohou, riziko zejména u dovozu ze zemí s nefungujícím státním dozorem.

Jak ukazují výsledky kontrol, i toto riziko je oficiálně v podstatě zanedbatelné, neoficiálně vyšší, neboť značná část dovozu zejména polského drůbežího masa kontrole uniká. Výsledky při důsledné eliminaci černého trhu by patrně vypadaly podobně, ale v současnosti zde tento problém existuje a není léta dostatečně intenzivně řešen.

DOPADY POZITIVNÍCH ZJIŠTĚNÍ NA FIRMU A POŠKOZENÍ OBCHODNÍHO JMÉNA

Zásadním problémem je tak patrně z loňského roku med a nejde jen o jeho zdravotní závadnost nebo nezávadnost ale o systematické a dlouhodobé klamání spotřebitele.

Případ Včelpa odhaluje nedostatky v kontrole.

- První varující informace SZPI červen 2014;
- Zjištění medů s antibiotiky listopad - prosinec 2014
- Další informace SZPI o zjištění leden 2015;
- Odebrání značky Český výrobek PK ČR březen 2015;
- Odebrání značky KLASA dvěma výrobkům březen 2015;
- Nová informace SZPI listopad 2015;
- Odebrání značky KLASA celému sortimentu listopad 2015.

DOPADY POZITIVNÍCH ZJIŠTĚNÍ NA FIRMU A POŠKOZENÍ OBCHODNÍHO JMÉNA

ROK 2016

Státní veterinární správa (SVS) informuje, že se na tuzemském trhu objevil med, který obsahuje chloramfenikol a nitrofurany. Dle informací od distributorů byla většina medu již prodána konečným spotřebitelům. Zakoupený med bude možné vrátit v místě prodeje.

Zjištěná stopová množství ve zmíněné šarži medu nepředstavují při obvykle konzumovaném množství medu zdravotní riziko. SVS v tuto chvíli provádí došetřování celého případu.

Označení výrobku:

Dědečkův med

Med květový lesní

Výrobce: VČELPO spol. s r.o., Obora 108, 6790 01 Obora

Celková hmotnost: 450 g

Země původu: Česká republika

Datum minimální trvanlivosti: 27. 4. 2018

Čárový kód: 8594002444334

Uvedený výrobek bylo možné zakoupit v prodejnách řetězců COOP, Globus a Kaufland.

Zakoupený med s uvedeným datem minimální trvanlivosti bude možné vrátit v místě prodeje.

DOPADY POZITIVNÍCH ZJIŠTĚNÍ NA FIRMU A POŠKOZENÍ OBCHODNÍHO JMÉNA

DOPADY POZITIVNÍCH ZJIŠTĚNÍ NA FIRMU A POŠKOZENÍ OBCHODNÍHO JMÉNA

Státní veterinární správa (SVS) uložila obchodní společnosti Včelpo, spol. s r.o. pokutu ve výši 1,2 milionu korun. Společnost obdržela sankci za to, že vyráběla a uváděla na trh med obsahující rezidua antimikrobiálních látek včetně látek zakázaných. V reakci na tuto kauzu provedla SVS několik systémových změn, které mají za účel zamezit opakování podobných případů.

SVS provedla 5. listopadu ve společnosti Včelpo kontrolu, při které byly odebrány vzorky medu na vyšetření přítomnosti antibiotik. Vyšetření těchto vzorků výskyt antibiotik potvrdilo. V reakci na to bylo Včelpu nařízeno stáhnout z trhu všechny šarže medu, ve kterých byla zjištěna rezidua antibiotik a SVS současně zahájila intenzivní šetření zdroje těchto antibiotik v medu.

Jednorázově během dvou dnů bylo odebráno téměř 50 vzorků medů od různých českých včelařů – v žádném z nich se výskyt antimikrobiálních látek neprokázal. Současně byly šetřeny i suroviny pro výrobu medů pocházející z jiných zemí. V podstatě shodné spektrum antibiotik jako ve výrobcích společnosti Včelpo bylo zjištěno v medech původem z Ukrajiny. Tři nevyhovující šarže medů z Ukrajiny o celkové hmotnosti 63 tun byly Státní veterinární správou nahlášený do systému rychlého varování pro potraviny a krmiva Evropské komise (RASFF) a s ukrajinskými dozorovými orgány bylo následně dojednáno vrácení medu na Ukrajinu.

DOPADY POZITIVNÍCH ZJIŠTĚNÍ NA FIRMU A POŠKOZENÍ OBCHODNÍHO JMÉNA

Blesk přišel s tvrzením, že kauzu odhalil jeho Potravinový Sherlock, což publikoval v listopadu 2015. Medializace kauzy ve všech médiích – 39 odkazů v Blesku za tři měsíce.

Co následuje? Nekonečné vytáčky a lži a také hledání pachatele. Případ podobných firem např. JSG z Plzně už tu byl a přesto nebyla přijata adekvátní opatření.

Důsledkem bylo přerušování obchodních vztahů prakticky se všemi odběrateli.

Opakuje se to co u jiných produktů – Český česnek, Český mák,

Děje se to i jinde? Ale ovšem i když asi méně často (Rakousko – jablka, Řecko – med).

ZÁVĚRY

- Žádoucí je přijmout opatření a poučit se nebo lépe ponaučit se.
- Otázkou je zda se dostatečně ponaučilo i Včelpo a další.
- Dobré by bylo začít hledat příčiny.
- Nejsou to náhodou obchodní řetězce a jejich tlak na cenu a zajištění dodávek za každou cenu.
- Mohlo by nás nakonec asi částečně uklidnit, že obdobné aféry řeší i jiné země.
- Je to tak ale správně?

*...Dámy a pánové,
děkuji za pozornost*

*a kupujte kvalitní české výrobky od tradičních
českých výrobců.*